

Zaak C- 455/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

23 juli 2021

Verwijzende rechter:

Tribunalul Olt (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 mei 2021

Appellant en verzoeker in eerste aanleg:

OZ

Geïntimeerde en verweerster in eerste aanleg:

Lyonesse Europe AG

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep van OZ, een natuurlijke persoon, ingesteld bij de Tribunal Olt (rechter in tweede aanleg Olt, Roemenië), tegen het civiele vonnis van de Judecătoria Slatina (rechter in eerste aanleg Slatina, Roemenië) tot verwerping van zijn beroep tot vaststelling van het oneerlijke karakter van bepaalde bedingen in zijn overeenkomst met geïntimeerde/verweerster, Lyonesse Europe AG.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Verzoek krachtens artikel 267 VWEU betreffende de uitlegging van artikel 2, onder b), van richtlijn 93/13/EG

Prejudiciële vragen

- 1) Moet artikel 2, onder b), van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus

worden uitgelegd dat een natuurlijke persoon – een in hydraulische en pneumatische machines gespecialiseerde werktuigbouwkundig ingenieur (die beroepsmatig geen handelsactiviteiten verricht en met name niet de activiteit van het aankopen van goederen en diensten om deze weder te verkopen of een bemiddelingsactiviteit verricht) – die met een handelsonderneming (een verkoper) een toetredingsovereenkomst heeft gesloten, uit hoofde waarvan deze natuurlijke persoon het recht heeft om deel te nemen aan de door deze handelsonderneming opgezette inkooporganisatie in de vorm van het Lyoness-systeem (een systeem dat inkomsten in de vorm van inkoopkortingen, commissies en andere gunstige voordelen in het vooruitzicht stelt), goederen en diensten aan te kopen bij handelaren die een contractuele relatie met die onderneming hebben (zogenoemde handelspartners van Lyoness), en bij andere personen (zogeheten potentiële vaste klanten) aan bemiddeling te doen in het kader van het Lyoness-systeem, in weerwil van een contractueel beding volgens hetwelk op de contractuele relatie tussen Lyoness en de klant, ongeacht de woonplaats van de klant, uitsluitend het Zwitserse recht van toepassing is, als een „consument” in de zin van die bepaling kan worden beschouwd ten behoeve van een doeltreffende bescherming van de consument?

- 2) Moet artikel 2, onder b), van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus worden uitgelegd dat een persoon die met een verkoper een overeenkomst met een tweeledig doel heeft gesloten – namelijk, [wanneer] de overeenkomst wordt gesloten voor doeleinden die deels onder de commerciële, economische of bedrijfs- of beroepsactiviteit van die natuurlijke persoon vallen en deels daarbuiten vallen, en het commerciële, economische of beroepsmatige oogmerk van deze natuurlijke persoon niet overheerst binnen de algemene context van de overeenkomst – als „consument” in de zin van deze bepaling kan worden beschouwd?
- 3) Indien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord: wat zijn dan de belangrijkste criteria die moeten worden gehanteerd om te bepalen of het commerciële, economische of beroepsmatige oogmerk van die natuurlijke persoon al dan niet overheerst binnen de algemene context van de overeenkomst?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verdrag betreffende de toetreding van de Republiek Bulgarije en Roemenië tot de Europese Unie

Artikel 2 en artikel 19, lid 1, VEU

Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), artikelen 3 en 6

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, artikelen 1 tot en met 3 (hierna: „richtlijn”)

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (wet nr. 193/2000 betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen verkopers en consumenten; hierna „wet nr. 193/2000”), waarbij de richtlijn in nationaal recht is omgezet: artikelen 1, 2, en 4 tot en met 7, in het bijzonder artikel 2, lid 1, dat „consument” definieert als iedere natuurlijke persoon of vereniging van natuurlijke personen die op grond van een onder deze wet vallende overeenkomst handelt voor doeleinden die buiten zijn industriële activiteit, handels- of productieactiviteit, artisanale activiteit of bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen.

Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului (wet nr. 296/2004 tot invoering van het consumentenwetboek): artikelen 1, 3, en 75 tot en met 81, met name punt 13 van de bijlage daarbij, waarin het begrip „consument” is gedefinieerd in bewoordingen die identiek zijn aan die van wet nr. 193/2000.

Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (wet nr. 134/2010 betreffende het wetboek van burgerlijke rechtsvordering): artikel 205, waarin met name is bepaald dat de verwerende partij in haar verweerschrift procedurele excepties kan aanvoeren; artikel 237, volgens hetwelk de rechter ter voorbereiding van de behandeling ten gronde van de zaak, uitspraak moet doen op de door de partijen of ambtshalve opgeworpen excepties; artikelen 251 en 255, volgens welke er geen verplichting geldt om het bewijs te leveren van hetgeen waarvan de rechter ambtshalve kennis moet nemen, en de rechter kan beslissen dat algemeen bekende en vaststaande feiten niet hoeven te worden bewezen, alsook de artikelen 466, 476, 479 en 480, die de procedure in hoger beroep regelen, die een nieuwe procedure ten gronde, zowel rechtens als feitelijk, behelst.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 9 december 2020 heeft de Judecătoria Slatina (rechter in eerste aanleg Slatina, Roemenië) het beroep verworpen dat verzoeker, OZ, had ingesteld tegen verweerster, Lyonesse Europe AG, waarbij hij op grond van wet nr. 193/2000 verzocht om bepaalde bedingen in de algemene voorwaarden van de overeenkomst en de bijlagen daarbij oneerlijk te verklaren en verweerster te dagvaarden op de zetel van myWorld Retail Services SRL (voorheen SC Lyonesse România SRL).
- 2 De Judecătoria Slatina heeft geoordeeld dat verweerster en haar handelspartners volgens de algemene voorwaarden van de overeenkomst een internationale inkooporganisatie vormen, waarbij de deelnemers de mogelijkheid wordt geboden

om door middel van gezamenlijke inkopen en de verkregen gunstige voorwaarden inkomsten in de vorm van inkoopkortingen, commissies en andere voordelen te verwerven. De goederen of diensten worden rechtstreeks ingekocht bij handelaren die een contractuele relatie met verweerster hebben.

- 3 Zo hebben de vaste klanten van de inkooporganisatie het recht om deel te nemen aan de door verweerster opgezette inkooporganisatie, waarbij zij gunstige inkoopvoorwaarden in de vorm van inkoopkortingen, commissies en andere prijskortingen genieten, die de handelspartners via verweerster verlenen, terwijl verweersters prestaties in de praktijk bestaan in het optreden als tussenpersoon en deels in de berekening van de prestaties van elke handelspartner en het bestellen van Lyoness-tegoedbonnen waarmee goederen en diensten bij de handelspartners kunnen worden gekocht.
- 4 Aangezien de Judecătoria Slatina van oordeel was dat voor de vaststelling van het oneerlijke karakter van een beding onder andere is vereist dat de klager een consument is, en nadat hij de algemene contractvoorwaarden uit 2009 had onderzocht, heeft hij vastgesteld dat de overeenkomst niet was gesloten tussen een consument en een verkoper, aangezien de partijen op grond van de inkooporganisatie elkaar wederzijds commissies, prijskortingen en andere voordelen toekennen. De overeenkomst kan derhalve niet worden onderzocht in het licht van wet nr. 193/2000, daar verzoeker niet voldoet aan de voorwaarde dat er sprake is van een consument.
- 5 Voorts stelde de Judecătoria Slatina vast dat er geen bewijs was dat de vennootschap myWorld Retail Services SRL gelieerd is aan de verwerende vennootschap, dat zij een vestiging van de verwerende vennootschap is, of dat de vermelde zetel de zetel van een vestiging van de verwerende vennootschap is, en heeft hij beslist dat verweerster moest worden gedagvaard op haar zetel in Zwitserland.
- 6 OZ is tegen de uitspraak van de Judecătoria Slatina in beroep gegaan bij de verwijzende rechter, de Tribunal Olt.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 7 In de eerste plaats zet OZ uitvoerig zijn argumenten uiteen dat verweerster, een in Zwitserland gevestigde vennootschap, terecht is gedagvaard op de zetel van myWorld Retail Services SRL in Roemenië, omdat deze vennootschap, die voorheen Lyoness România heette, de vertegenwoordiger van verweerster in Roemenië is.
- 8 Met betrekking tot de toepasselijkheid van wet nr. 193/2000 betoogt OZ dat de overeenkomst die hij met verweerster heeft gesloten, een overeenkomst tussen een consument en een verkoper is die verschillende bedingen bevat die ten nadele van hem en in strijd met de goede trouw een aanzienlijk onevenwicht tussen de rechten en de verplichtingen van de partijen opleveren.

- 9 Wat zijn hoedanigheid van consument in de context van de litigieuze overeenkomst betreft, voert OZ aan dat de rechter in eerste aanleg bij het bestreden civiele vonnis zijn beroep heeft verworpen zonder zijn in het verzoekschrift geformuleerde argumenten dienaangaande te onderzoeken, hetgeen in strijd is met zijn recht op een eerlijk proces.
- 10 De rechter in eerste aanleg is bijgevolg ten onrechte ervan uitgegaan dat „partijen de voornoemde overeenkomst gebruiken om elkaar op grond van de inkooporganisatie wederzijds commissies, prijskortingen en andere financiële voordelen toe te kennen”, en dat OZ daarom geen consument is.
- 11 Volgens OZ was er, zoals tevens blijkt uit de tweede alinea van de preambule van de litigieuze overeenkomst, in deze overeenkomst slechts sprake van één inkooporganisatie, waarvan de leden uitsluitend handelsondernemingen zijn, te weten Lyoness Europe AG en haar partnerondernemingen, die in de overeenkomst uitdrukkelijk als handelaren zijn aangeduid en „handelspartners” worden genoemd.
- 12 Bovendien sluit de litigieuze overeenkomst uit dat OZ een lid is van de in de overeenkomst omschreven inkooporganisatie, aangezien de partijen bij de overeenkomst blijkens artikel 2 daarvan Lyoness Europe AG en de vaste klant zijn, die, zoals ook volgt uit artikel 1.1, degene is die enkel aan de door LYONESS opgezette inkooporganisatie mag deelnemen om goederen en diensten van de handelspartners te kopen.
- 13 OZ voert aan dat zowel bladzijde 10 van de overeenkomst als het toetredingsformulier door de klant moet worden ondertekend en dat, zoals tevens blijkt uit de artikelen 2.2 en 2.3 van de litigieuze overeenkomst, de vaste klant in de zin van de overeenkomst hetzij een natuurlijke persoon ouder dan 14 jaar hetzij een rechtspersoon kan zijn. OZ stelt dat hij op grond van die contractuele bedingen de overeenkomst heeft gesloten in zijn hoedanigheid van natuurlijke persoon, die werd geïdentificeerd aan de hand van zijn voornaam, achternaam, persoonlijk identificatienummer en zijn adres, hetgeen gegevens zijn die dienen ter identificatie van natuurlijke personen, en niet van rechtspersonen.
- 14 Volgens OZ blijkt uit geen enkel beding van de overeenkomst dat hij en Lyoness Europe AG elkaar commissies, prijskortingen en andere financiële voordelen toekennen, en was de rechter niet in staat om de commissies, prijskortingen en andere financiële voordelen die hij aan verweerster zou hebben verleend, concreet aan te wijzen.
- 15 Als natuurlijke persoon had hij verweerster hoe dan ook geen commissies, prijskortingen of ander financiële voordelen kunnen toekennen, aangezien hij beslist niet handelde voor doeleinden die verband hielden met een industriële activiteit, handels- of productieactiviteit, artisanale activiteit of beroeps- of bedrijfsactiviteit in de zin van wet nr. 193/2002, welke activiteit hij in geen geval zou kunnen verrichten zonder te beschikken over een voorafgaande toestemming

of de wettelijk voorgeschreven adviezen of licenties, en zonder te zijn ingeschreven in het ondernemingsregister.

- 16 OZ voegt daaraan toe dat hij noch vóór de sluiting van de litigieuze overeenkomst, noch tijdens de looptijd daarvan een economische activiteit heeft verricht in de hoedanigheid van verkoper in de zin van de richtlijn of wet nr. 193/2000, en dat hij evenmin beroepsmatig bemiddelingsactiviteiten heeft verricht zoals die waarop de litigieuze overeenkomst betrekking heeft.
- 17 OZ vraagt de verwijzende rechter om een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen bij het Hof van Justitie.
- 18 Geïntimeerde/verweerster, Lyonesse Europe AG, die in Roemenië wordt vertegenwoordigd door myWorld Retail Services SRL (voorheen SC Lyonesse România SRL), verzoekt om verwerping van het hoger beroep.
- 19 MyWorld Retail Services SRL stelt om te beginnen dat zij weliswaar marketing- en reclameactiviteiten voor geïntimeerde/verweerster verricht, maar niet aan haar gelieerd is, aangezien zij in wezen een in Roemenië gevestigde onafhankelijke vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en met een eigen vermogen is, waarvan de aandeelhouders de vennootschappen myWorld International Limited en myWorld Holdings Limited zijn, die beide naar Brits recht zijn georganiseerd en in Londen zijn gevestigd.
- 20 Zij staat in geen enkel opzicht onder de zeggenschap van geïntimeerde/verweerster en heeft geen bijzondere volmacht om haar in rechte te vertegenwoordigen.
- 21 Ten gronde stelt myWorld Retail Services SRL dat OZ niet als consument kan worden beschouwd.
- 22 De relatie tussen Lyonesse Europe AG en de leden van het loyalty-systeem van Lyonesse, waaronder appellant, is namelijk een handelsrelatie.
- 23 Volgens het werkingsprincipe van het Lyonesse-systeem oefent appellant zijn economische activiteit op onafhankelijke en systematische wijze uit, waarbij hij zijn bedrijfsmiddelen en financiële middelen bundelt en handelsactiviteiten verricht om opbrengsten in de vorm van passieve inkomsten te verwerven.
- 24 De toetreding tot het Lyonesse' loyalty-systeem is kosteloos en een lid hoeft voor zijn activiteiten in het kader van het systeem niets te betalen. De contractuele relatie tussen de leden van Lyonesse en geïntimeerde brengt dus geen kosten met zich, aangezien eventuele schade voor een lid niet kan worden begroot. De door de leden betaalde geldsommen vormen vooruitbetalingen op hun toekomstige inkopen en hun enige verplichting bestaat erin die sommen te besteden in het kader van het loyalty-systeem, dat wil zeggen dat zij hun inkopen moeten doen bij de handelspartners van Lyonesse. De vooruitbetalingen op de aankopen vormen

namelijk geen tegenwaarde (prijs) voor de door Lyoness geleverde goederen of verleende diensten.

- 25 De goederen en diensten worden door de leden rechtstreeks ingekocht bij de handelspartners van Lyoness Europe AG, zodat de rechtsbetrekking rechtstreeks tussen die handelspartners en de leden van het Lyoness-systeem tot stand komt.
- 26 De door het loyalty-systeem van Lyoness uitgevoerde activiteit houdt niet in dat appellant goederen produceert, importeert of verhandelt voor de leden van het Lyoness-systeem. Het loyalty-systeem van Lyoness en de leden ervan vormen samen een inkooporganisatie waarmee wordt beoogd wederzijdse voordelen te behalen. Appellant heeft gebruik gemaakt van de voordelen van het lidmaatschap van het Lyoness-systeem, die bestaan in aankoopkortingen, omvangrijke voordelen voor een lid ter zake van aankopen bij alle aanbevolen leden – de vriendschapsbonus – en de aan de status van partner verbonden voordelen.
- 27 Bij de sluiting van de overeenkomst heeft appellant gehandeld met de bedoeling om activiteiten uit te oefenen die aanvullende en passieve inkomsten genereren, en niet om louter kortingen te krijgen.
- 28 De vennootschap myWorld Retail Services SRL voert aan dat volgens de overeenkomst „elke klant het voordeel ‚cashback bij elke aankoop’ geniet en eenieder die belangstelling heeft voor deze economische activiteit, de mogelijkheid wordt geboden om door middel van actieve marketing in de vorm van aanbevelingen een aanvullend inkomen te genereren en deze activiteit uit te bouwen tot de voornaamste beroepsactiviteit” en „[...] de klant zelf moet zorgen voor de belastingen op de verworven inkomsten en commissies en de betaling van verzekeringspremies, en zelf tijdig de andere bewijsstukken moet indienen; daartoe dient de klant aangifteformulier 201 ‚aangifte van buitenlandse inkomsten, code 14.13.01.13/7’ in te dienen”.
- 29 Voorts werd in een onherroepelijke uitspraak van de Curte de Apel București (rechter in tweede aanleg Boekarest, Roemenië) in 2014 in een door een lid van het Lyoness-systeem ingeleide rechtszaak reeds vastgesteld dat leden van het Lyoness-systeem handelaars zijn. In een andere zaak in 2016 heeft de Tribunal București (rechter in eerste of tweede aanleg Boekarest, Roemenië) zich in dezelfde zin uitgesproken.
- 30 Met betrekking tot het verzoek om een prejudiciële beslissing betoogt myWorld Retail Services SRL dat het niet nodig is om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, aangezien, primair, verweester/geïntimeerde een Zwitserse vennootschap is en, subsidiair, met een dergelijk verzoek in werkelijkheid wordt beoogd de zaak ten gronde te beslechten.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 31 De verwijzende rechter zet uiteen dat, om vast te stellen of een contractueel beding al dan niet oneerlijk is, met name moet worden onderzocht of verzoeker een consument is.
- 32 De verwijzende rechter voegt daaraan toe dat de richtlijn niet preciseert op welke soort overeenkomsten zij van toepassing is, maar die bepaalt aan de hand van de hoedanigheid van de contractpartijen, naargelang zij al dan niet in het kader van hun bedrijfs- of beroepsactiviteiten handelen, aangezien het bij de richtlijn ingestelde beschermingsstelsel, zoals blijkt uit het arrest van 30 mei 2013, *Asbeek Brusse en de Man Garabito* (C-488/11, EU:C:2013:341), steunt op de gedachte dat de consument zich tegenover de verkoper in een zwakke onderhandelingspositie bevindt en over minder informatie dan deze laatste beschikt, wat ertoe leidt dat hij met de door de verkoper tevoren opgestelde voorwaarden instemt zonder op de inhoud daarvan invloed te kunnen uitoefenen.
- 33 In het kader van het onderhavige beroep zal de Tribunal Olt een onderzoek in twee fasen moeten uitvoeren: eerst moet hij nagaan of verzoeker de hoedanigheid van consument heeft, en vervolgens moet hij vaststellen welk recht van toepassing is: het Zwitserse recht of het Roemeense recht ter omzetting van richtlijn 93/13/EEG. Pas daarna kan hij aan de hand van het antwoord van het Hof van Justitie de inhoud van de als oneerlijk bestempelde bedingen beoordelen.
- 34 Volgens de verwijzende rechter is OZ een consument, ook al heeft hij commerciële kortingen genoten vanwege bepaalde handelaren die een contractuele relatie met geïntimeerde/verweerster hebben. Relevant is dat hij partij is bij een overeenkomst in het kader waarvan hij handelt voor doeleinden die buiten zijn industriële activiteit, handels- of productieactiviteit, artisanale activiteit of beroeps- of bedrijfsactiviteit vallen.
- 35 Voorts kan ook het contractuele beding volgens hetwelk het Zwitserse recht van toepassing is, worden onderzocht vanuit het oogpunt dat het mogelijkwerijs een oneerlijk karakter heeft.